

3. 2. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pár praktických rad pro poskytovatele i příjemce státních dotací

Důležitou součástí hospodářské politiky každého státu tvoří v současné době podpora soukromých subjektů, a to jak osob právnických, tak osob fyzických. Každý z nás jistě zaznamenal, že moderní státy prostřednictvím svých orgánů, státních fondů či jiných státních organizací označovaných za poskytovatele podpory, zasahují do hospodaření soukromých subjektů na svém území, a že se snaží motivovat je k tomu, aby realizovaly určitou činnost či opatření, nebo se snaží pomáhat těmto subjektům v situacích, které by pro ně bez pomoci byly obtížně zvládnutelné.

Státní podpora může mít různé podoby. Nejčastěji se setkáváme např. se snížením daňového zatížení, poskytnutím návratné finanční výpomoci, dotací či úvěrů. Regulace poskytování podpory se v současné době odehrává na úrovni mezinárodní, evropské i státní a s ohledem na její rozsah tak pravidla poskytování veřejné podpory mohou být pro žadatele o podporu, ale i pro její poskytovatele, poměrně složitá a orientace v nich může působit obtíže. V tomto článku si neklademe za cíl zpracovat detailní rozbor celého procesu poskytování podpory, ale spíše upozornit příjemce i poskytovatele veřejné podpory na důležité momenty v tomto procesu, jež mohou být ze strany poskytovatelů a žadatelů přehlíženy, které však mají pro poskytování podpory velký význam a mohou mít, především na žadatele, značný nepříznivý dopad. Primárně se pak zaměříme na poskytování dotací, jimiž v souladu s definicí obsaženou v zákoně č. [218/2000](#) Sb., o rozpočtových pravidlech rozumíme peněžní prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel.

Ve Smlouvě o fungování Evropské unie (dále také jen "SFEU" nebo "smlouva"), která je pro Českou republiku přímo závazná a aplikovatelná, jsou státní podpory věnovány čl. 107 - 109 (dříve čl. 87-89 Smlouvy o ES). Smlouva podporu poskytovanou v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, označuje za neslučitelnou s vnitřním trhem EU, jestliže tato podpora narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví výroby. Smlouva sama však vymezuje obecné výjimky, kdy je státní podpora s vnitřním trhem slučitelná. Další výjimky z neslučitelnosti podpory s vnitřním trhem pak upravuje nařízení Komise ES č. 800/2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách) a dále nařízení Komise ES č. 1998/2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu de minimis, jež stanoví, že podpora malého rozsahu nedosahující stanovených limitů není za určitých podmínek považována za veřejnou podporu a je tak

možné ji ze státního rozpočtu poskytnout. Veřejná podpora v evropském pojetí je chápána jako podpora podniku ve smyslu definice obsažené v příloze č. 1 nařízení o blokových výjimkách, tj. každého subjektu vykonávajícího hospodářskou činnost, bez ohledu na jeho právní formu. Za určitých podmínek tak bude regulaci z pohledu veřejné podpory podléhat i fyzická osoba, která sice není podnikatelem dle českého právního řádu, avšak vykonává určitou hospodářskou činnost, tudíž se stává podnikem v souladu s evropskou úpravou, což může být pro žadatele mnohdy překvapující zjištění, které může mít vliv např. na výši poskytnuté dotace. Stanovení toho, zda je veřejná podpora povolena, nebo zda konkrétní žadatel podléhá pravidlům veřejné podpory, nemusí být vždy snadné, lze tak doporučit, aby se žadatelé či poskytovatelé podpory v případě pochybností raději vždy obrátili se žádostí o konzultaci na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, či na advokátní kanceláře zabývající se problematikou veřejné podpory.

Poskytování dotací nepodléhá však pouze pravidlům Evropského společenství, ale také pravidlům zákona č. [218/2000](#) Sb., o rozpočtových pravidlech. Poskytovatelé i příjemci dotace často zastávají názor, že poskytnutí dotace je dobrodiním státu a ten si proto může stanovit podmínky poskytování této podpory libovolně dle svého uvážení. Tento předpoklad je správný jen do určité míry, neboť je sice pravdou, že podmínky poskytování podpory si stanoví její poskytovatel, nicméně musí při stanovování a následném plnění těchto podmínek dodržovat zákonné mantinely. Regulace poskytování dotací v zákoně o rozpočtových pravidlech se vztahuje jak na osoby fyzické, tak na osoby právnické. Jednou z nejdůležitějších zásad v tomto zákoně obsažených je, že na poskytnutí dotace není právní nárok. Žadatelé o poskytnutí podpory se v řadě případů domnívají, že již podání žádosti o poskytnutí podpory jejich právní nárok na poskytnutí podpory zakládá a jsou následně rozhořčeni, když jim poskytovatel podporu neposkytne. Právní nárok na dotaci však vzniká žadateli až rozhodnutím o poskytnutí podpory. Na vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory se v souladu se zákonem o rozpočtových pravidlech nevztahují obecné předpisy o správním řízení a je vyloučeno jeho soudní přezkoumání, rozhodnutí o poskytnutí podpory se tak vydává podle podmínek, které poskytovatel sám stanovil. Tato zásada vychází z výše uvedeného předpokladu, že poskytování dotací je skutečně dobrou vůlí poskytovatelů, a proto je zcela na nich komu dotaci poskytnou. Žadatelé se tak mohou ve správním soudnictví bránit pouze tehdy, domnívají-li se, že poskytovatel porušil podmínky, které si pro poskytnutí podpory předem stanovil, a na základě tohoto porušení žadateli dotaci neposkytl.

Vždy, když je zjištěno, že nastaly určité nežádoucí podmínky, které zákon o rozpočtových pravidlech předpokládá, poskytovatel by měl zahájit řízení o odnětí dotace. Jde např. o situace, kdy rozhodnutí o poskytnutí podpory bylo vydáno na základě nepravdivých či neúplných údajů. Pokud žadatel sdělil poskytovateli nepravdivé či neúplné údaje, na základě kterých bylo vydáno rozhodnutí o poskytnutí dotace, má poskytovatel právo mu celou dotaci odejmout. Žadatelé často spoléhají na to, že poskytovatel drobné pozměnění skutečnosti v žádosti neodhalí, neuvědomují si ale, že zákon vkládá do rukou poskytovatele nástroje k tomu, aby si pravdivost žadatelových tvrzení ověřil. Dalšími důvody pro zahájení řízení o odnětí dotace je zjištění, že rozhodnutí o poskytnutí dotace bylo vydáno v rozporu se zákonem nebo právem Evropských společenství, zjištění, že nemůže být splněn řádně nebo včas účel, na který byla dotace poskytnuta, vydání rozhodnutí Komise Evropských společenství o navrácení nebo o prozatímním navrácení veřejné podpory, či zjištění, že byl umožněn výkon nelegální práce nebo že došlo k vázání prostředků státního rozpočtu. Pokud některý z uvedených důvodů nastane, hrozí žadateli, že mu poskytnutá dotace bude odňata.

Žadatelé by si dále měli dávat pozor také na to, jak získané finanční prostředky využijí, nebo zda jim nevznikla povinnost tyto prostředky poskytovateli vrátit. Neoprávněné použití dotace či neoprávněné zadržení finančních prostředků je v souladu se zákonem o rozpočtových pravidlech považováno za porušení rozpočtové kázně, za které je osoba, která tuto kázeň porušila, povinna provést odvod poskytovateli prostřednictvím místně příslušného finančního úřadu v rozsahu, v jakém byla

rozpočtová kázeň porušena, což může znamenat i odvedení poskytnuté dotace v plné výši. Pokud navíc ze strany žadatele dojde k prodlení s provedením odvodu, finanční úřad vyměří této osobě penále a příjemce dotace tak není povinen vrátit pouze to, co od poskytovatele obdržel, ale v podobě sankcí také finanční prostředky vlastní.

Jak už bylo výše řečeno, žadatelé nemají důvod se domnívat, že schválením žádosti o poskytnutí podpory již mají finanční prostředky jisté, a již jim je nikdo nemůže odebrat. Poskytovatelé dotací mají možnost podle zákona č. [320/2001](#) Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a podle zákona č. [552/1991](#) Sb., o státní kontrole, kontrolovat a ověřovat, jak žadatel s poskytnutými prostředky naložil, či naloží, zda se žadatel nepokusil poskytovatele podvést apod. Kontrolu lze u žadatelů provádět jak před poskytnutím, v průběhu rozhodování o poskytování i po poskytnutí podpory. Shledá-li pak poskytovatel, že nastaly důvody pro zahájení řízení o odnětí dotace, či pro vymáhání odvodu za porušení rozpočtové kázně, tak jak jsme se o nich zmínili výše, může na základě kontrolních zjištění k takovým krokům přistoupit. Žadatelé by tak měli mít skutečně na paměti, že i čerpání dotace se jim nemusí vyplatit, pokud důsledně nedodrží podmínky, které pro poskytnutí podpory byly stanoveny. Poskytovatelům je pak možné naopak doporučit, aby využívali veškeré nástroje k ověření splnění podmínek pro poskytnutí podpory, a to i po jejím vyplacení, aby tak byly eliminovány případy, kdy podporu čerpá žadatel neoprávněně. I zde však platí to, co bylo shora řečeno u veřejné podpory v pojetí evropském, totiž, že konzultací s odborníkem lze radě problémů objevujících se v rámci procesu poskytování podpory předejít, či je vyřešit efektivněji.

Mgr. Hana Stiborová,
advokátní koncipient

[Advokátní kancelář Zrůstek, Lůdl a partneři v.o.s.](#)

Doudlebská 1699/5
140 00 Praha 4 - Pankrác

Tel.: + 420 210 051 143

e-mail: paha@akpzl.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Převodní ceny v judikatuře a sporech se správcem daně](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)

- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Aktuální judikatura k holdingovým strukturám](#)